

HÖGLÄSNING

– EN KUNSKAPSÖVERSIKT OM HUR
HÖGLÄSNINGEN PÅVERKAR ELEVERS
SPRÅKINLÄRNING OCH INTRESSE

Grund
Pedagogiskt arbete

Malin Lopion
Isolde Lyckeståhl

2018-LÄR1-3-G15

HÖGSKOLAN I BORÅS

Program: Grundlärarutbildning med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3

Svensk titel: Högläsning – en kunskapsöversikt om hur högläsningen påverkar elevers språkinläring och intresse

Engelsk titel: Reading aloud – a knowledge overview of how the reading aloud affects students' language learning and interest

Utgivningsår: 2018

Författare: Malin Lopion, Isolde Lyckeståhl

Handledare: Marita Cronqvist

Examinator: Magnus Levinsson

Nyckelord: Högläsning, pedagogik, språk inläring, intresse, böcker, litteratur, klassrumsmiljö, planering, litteraturpedagogik

Sammanfattning

Högläsning i klassrummen ter sig olika beroende på pedagogen, klassrumsmiljön och eleverna. Syftet med denna kunskapsöversikt är att göra en analys av artiklar för att se vad forskningen säger kring elevernas inläring av språk och intresse för böcker vid högläsning. De frågeställningar vi fokuserade på var:

- Hur möjliggör/förhindrar högläsningen elevernas språkinläring och/eller intresse för böcker?
- Vilka strategier och metoder kan pedagoger använda sig av för att stärka elevers språkinläring?
- Vad bör pedagoger tänka på vid högläsning för att högläsningstillfället ska kunna bidra till förhöjt intresse för böcker och läsning?

I detta arbete berör vi högläsningens påverkan av elevers inläring av språk och intresse för böcker. Med språkinläring menar vi elevens hörförståelse, avkodning, läskunnighet, tal och vokabulär. När det kommer till elevers intresse påverkas detta framför allt av pedagogens förhållningssätt till högläsning, tidsbrist och planering, hur klassrumsmiljön ser ut men även elevers inställningar till böcker.

Resultaten visade framförallt att det var pedagogens förhållningssätt som påverkade elevens intresse och språkinläring. Vår undersökning visar att en god planering där syfte och mål tas upp kan påverka högläsningen positivt i klassrummet. Med detta kan pedagogen använda tillfället för att ge eleverna en grund till en positiv språkinläring som i sin tur kan stärka elevernas intresse. Missköter pedagogen sin roll kan högläsning bidra med negativa effekter, framförallt på elevernas intresse för böcker.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	1
BAKGRUND	2
Begrepp att förklara	2
METOD	3
Utgångspunkt från ett annat syfte	3
Litteratursökning och urval	3
Kartläggningen	3
RESULTAT	5
Artiklarna som valdes ut	5
Artiklarnas syfte	5
Artiklarnas metodval	8
Högläsningens påverkan på elevens språkinläring och intresse	8
Vokabulär	8
Hörförståelse och talförmåga.....	9
Avkodning.....	9
Intresset	9
Högläsningens strategier och metoder	9
Strategier	10
Metoder	10
Att tänka på vid högläsning i klassrummet	11
Förhållningssätt	11
Tillgången till böcker	12
Högläsa mycket eller lite i klassrummet.....	12
DISKUSSION	13
Kritisk granskning av kunskapsöversikten och urval	13
Resultatdiskussion och praktiska konsekvenser	14
Språkinläring vid högläsning.....	14
Intresse för böcker vid högläsning	16
Förslag till vidare forskning	17
REFERENSER	- 1 -
BILAGOR	- 2 -

INLEDNING

Högläsning har varit en stor del av elevernas utbildning under en lång tidsperiod. Från början läste man historier ur Bibeln och med tiden gick utbildningsstrategin över till andra böcker, vare sig det var för att underhålla eller utbilda. Trenden som gått med högläsningen har varierat under de senaste årtiondena men idag verkar högläsningen i största utsträckning handla om underhållning snarare än utbildning enligt Boglind och Nordenstam (2015, ss. 10-11). Detta gick att se genom egna erfarenheter där högläsningsslitteratur ibland kan användas som ett tidsfördriv under exempelvis fruktstund i klassrummen. Det är därför svårt att låta bli att undra om högläsningen verkligen används till sin fulla potential.

Syftet med denna kunskapsöversikt är att göra en analys av artiklar för att se vad forskningen säger kring elevernas inläring av språk och intresse för böcker vid högläsning. De frågeställningar vi fokuserade på var:

- Hur möjliggör/förhindrar högläsningen elevernas språkinläring och/eller intresse för böcker?
- Vilka strategier¹ och metoder² kan pedagoger använda sig av för att stärka elevers språkinläring?
- Vad borde pedagoger tänka på vid högläsning för att högläsningstillfället ska kunna bidra till förhöjt intresse för böcker och läsning?

När det gäller skönlitteratur, som är grunden till högläsning, säger Fox (2010, s.42) att som författare till en bok hoppas man att kunna leda läsaren med de nedskrivna orden. Orden är egentligen inget annat än ett verktyg för att förmedla en fiktiv värld, det är upp till pedagogen hur verktygen ska användas. Pedagogens ansvar blir att avgöra hur boken ska användas vid högläsning, ska högläsningsslitteraturen underhålla eleverna eller utbilda dem? Beroende på hur högläsning används kan upplevelsen tas emot olika av eleverna, både språkinläringen och intresset kan påverkas.

Böcker, eller rättare sagt författare, ger eleverna nya ord och begrepp att bekanta sig med, begrepp som i vardagliga situationer kanske inte används. Det ger oss möjligheter att tänka efter och uppleva texten på ett kreativt sätt (Körling 2012, s. 47). Dessa möjligheter att tänka ger elever ett säkert utrymme att få uttrycka sig i. Med säkert utrymme, menas den fiktiva världen eleven kan ges möjlighet att gå in i. Genom att uttrycka sig övar man allt mer på sitt språk, att elevens språk påverkas är därför inte förvånande.

Under arbetets gång delade vi upp arbetet rättvist mellan oss. Vi har samarbetat med det mesta och tagit del av varandras idéer och förslag genom kommentarer för att förbättra arbetet. Detta har visats genom ändringar vi båda varit överens om. Vi har båda letat fram passande artiklar kring ämnet samt läst igenom dessa. Tabeller kring kunskapsöversikten skapades av Isolde men fylldes i av oss båda med information från artiklarna. Malin har bidragit med att planera in arbetsdagar och sammanfattat hur vårt arbete skall gå tillväga efter varje träff. När det kommer till den skrivna texten har Malin bidragit med att skriva mestadels av metodavsnittet och även delar under resultat- och diskussionsavsnittet. Isolde i sin tur bidrog med begreppsförklaringarna i bakgrunden och stycken under både resultat- och diskussionsavsnittet.

¹ Strategier är den direkta lösningen på ett problem som kan uppstå.

² Metod är hur man väljer att arbeta med någonting under en längre period.

BAKGRUND

Begrepp att förklara

Här nedan kommer begrepp att förklaras, dessa förklaringar är våra egna tolkningar av begreppen. Tolkningarna baseras på egna erfarenheter från vår grundlärarutbildning med inriktning mot arbete i förskoleklass till årkurs 3 på Högskolan i Borås.

Ett begrepp som tas upp i denna text är högläsningsslitteratur, med detta menar vi boken man väljer att läsa högt för sin klass. Denna bok kan både vara en bildbok (en bok med många bilder och lite text) eller en kapitelbok (en bok med mycket text och lite bilder eller bara text) men även läroböcker. Boken man väljer att läsa kan vara en skönlitterär eller en faktatext, i grund och botten är en högläsningsslitteratur den bok man väljer att läsa högt.

Andra begrepp som tas upp är strategier och metoder. Dessa två kan lätt blandas ihop och därför missförstås för att vara den samma, men det finns vissa skillnader att ha i åtanke. Med strategi menar vi den direkta lösningen på ett problem som kan uppstå medan metod är hur man väljer att arbeta med någonting under en längre period.

Modellera är ett begrepp som kommer tas upp. I kort betyder det att visa vad en elev ska göra genom att göra det själv först som pedagog.

Litteraturpedagogik är hur en litteratur används i undervisningen. Vilken bok man väljer, hur man läser och varför man läser boken.

Undervisningsstil är det individuella utförandet som en pedagog använder i sin undervisning. Pedagogerna kan ha samma upplägg och syfte i sin undervisning, men med olika individer kommer undervisningen att se annorlunda ut beroende på deras personliga utförande.

Syntaktisk medvetenhet är ens förmåga att kunna förutse vad som kommer hända i en text men även att kunna dra slutsatser om innehållet. Läsförståelsen och läshastigheten påverkas när ens syntaktiska medvetenhet utvecklas.

Studentgenererade förklaringar är när en elev kommer med en enkel förklaring eller definition till ett ord och man spinner vidare som pedagog på denna förklaring. Detta kan göras med exempelvis historisk mening eller användning av ordet för att förklara vidare begreppet.

Vokabulär är elevens ordförråd, hur mycket begrepp individen har samlat på sig.

Avkodning är när eleven kan koda (läsa) av bokstav kopplat till ljud. Det är när individen känner igen bokstavens/bokstävernans kombination och bildar ett ord.

Språkinläring/Inläringen av språk har med alla delar för inläringen att göra med. Dessa delar är läsa, skriva och tala. I vår kunskapsöversikt har vi fokuserat på elevens hörförståelse, avkodning, läskunnighet, tal och vokabulär när det kommer till språkinläring.

METOD

Utgångspunkt från ett annat syfte

Denna kunskapsöversikt började inte med samma syfte som den har nu. Syftet vi hade från början var *vad påverkar pedagogens val av högläsningsslitteratur*. I och med detta sökte vi efter artiklar som hade med syftet att göra. Ett sätt vi använde oss av för att hitta vetenskapliga artiklar kring detta ämne var att läsa andras uppsatser och examensarbetens referenslistor för att se vilka artiklar de hade använt sig av. Sökord vi använde oss av var: *pedagogens val av högläsningsslitteratur* eller *pedagogens bokval*. Vi läste artiklarna som vi trodde var relevanta, men de flesta sållades bort. Detta kunde vara på grund av att de inte stämde överens med vårt dåvarande syfte, att de inte var tillgängliga att ladda ner eller för att de inte var vetenskapliga.

Ganska snabbt gick det att se att det inte fanns mycket forskning kring vårt dåvarande syfte. Detta gjorde att vi fick ändra syfte och därmed sökningarna. Den inriktning vi sedan kom fram till blev istället *hur elever påverkas av högläsning*. Däremot betydde inte att de artiklar vi redan hittat blev oanvändbara då vi kunde hitta andra användningsområden för dessa artiklar.

Litteratursökning och urval

Till detta arbete har vi använt oss av sökverktyget Primo som innehåller material på svenska och engelska, denna sökmotor använder biblioteket på Högskolan i Borås. Här går att finna tryckta samlingar av olika artiklar, böcker m.m. Ytterligare går det att finna olika databaser och ämnesguider på Högskolans hemsida för att använda i sin sökning. Den databas vi använde mest var Eric (ProQuest), det är en databas som inriktar sig mot pedagogik, psykologi samt biblioteks- och informationsvetenskap. I våra sökningar kombinerades aldrig svenska ord med engelska utan dessa hölls var för sig. Hur våra sökningar gått tillväga kommer att förklaras i tabellerna nedan (se tabell 1 & 2).

Tabell 1: Sökningar - Primo

<i>Sökmotor</i>	<i>Sökord</i>	<i>Peer-reviewed</i>	<i>Filter</i>	<i>Antal träffar</i>	<i>Relevanta träffar</i>	
<i>Primo</i>	Bokval			2	0	
	Val av bok	Ja	2007-2017, svenska	20	0	
	Bokval AND pedagogik			0	0	
	Val av bok AND pedagogik		2007-2017	11	3	
	Högläsning AND pedagogik		2007-2017	18	1	
	Läsa högt AND pedagogik			4	0	
	Språkutvecklande		Ja		2	2
	Elever AND böcker				27	1
	Högläsning AND elever				6	0
				<i>Totalt</i>	90	7

Tabell 2: Sökningar – Eric (ProQuest)

<i>Sökmotor</i>	<i>Sökord</i>	<i>Peer-reviewed</i>	<i>Filter</i>	<i>Antal träffar</i>	<i>Relevanta träffar</i>
<i>Eric (ProQuest)</i>	Book choice	Ja	Scholarly Journals, 2010-2019, Elementary Education OR Primary Education	46	4
	Book selection AND school	Ja	Scholarly Journals, 2010-2019, Elementary Education OR Primary Education	70	5
	"reading aloud" AND Teacher	ja	Scholarly Journals, 2010-2019, Elementary Education OR Primary Education	108	9
	"reading aloud" AND school	ja	Scholarly Journals, 2010-2019, Elementary Education OR Primary Education	108	4
	"read* aloud" AND school	Ja	Scholarly Journals, 2010-2019, Elementary Education OR Primary Education	203	12
	Book choice AND library	Ja	2010-2019	30	2
	"reading aloud"	Ja	Scholarly Journals 2010-2019 Elementary Education OR Primary Education	186	6
	"reading aloud" AND interest AND School	ja	Scholarly Journals 2010-2019	20	2
	"reading aloud" AND language learning AND School	ja	Scholarly Journals 2010-2019	49	6
<i>Totalt</i>				820	50

Begränsningar som gjordes för att välja ut urvalet för denna kunskapsöversikt var att hålla oss till artiklar som befann sig inom ett 10 års spann för att hålla informationen relevant till vår tid. Vi höll oss också till artiklar på svenska och engelska för att det skulle vara möjligt för oss att läsa dessa. Alla engelska artikelsökningar hade alternativet Peer-reviewed vilket betyder att de är vetenskapligt granskade men för att få träffar på svenska artiklar och avhandlingar hade vi inte denna begränsning då de inte fanns så många artiklar inom ämnet.

Det första steget i urvalsprocessen var att se om titeln och sammanfattningen passade kunskapsöversiktens syfte, och passade dessa våra kriterier gick de vidare till kolumnen relevanta träffar. Våra kriterier var att studierna skulle handla om när pedagogen högläser i klassrummet och hur intresset för böcker påverkas vid högläsning samt vilka metoder och strategier som pedagogen kan använda sig av under högläsningstillfället. Vid sökningar där antalet träffar har varit fler än 100 (se tabell 2) har vi inte läst alla sammanfattningar till dessa artiklar på grund av tidsbrist. Vi valde därför att titta på de första 50 artiklarnas sammanfattningar för att avgöra om artiklarna och avhandlingarna hade potential att bidra med information som passade till vår kunskapsöversikt, resterande studier valdes bort automatiskt. I de fall sökningen genererade mindre än 100 träffar läste vi alla sammanfattningar om titeln visade potential att handla om det ämne vi sökte efter. Artiklar som exkluderades handlade bland annat om elever som läser högt eller högläsning utanför skolan.

Det andra steget blev att läsa de 57 artiklar som kunde sorteras in under kolumnen relevanta träffar (se tabell 1 och 2). Efter att ha läst titel, sammanfattning och studien i sin helhet, valdes 47 studier bort på grund av att de inte gick att koppla till kunskapsöversiktens syfte och frågeställningarna (se tabell 1 och 2).

Efter det andra steget hade vi alltså nio artiklar och en avhandling kvar. Det sista steget blev att djup läsa de nio artiklarna och avhandlingen som valdes ut för kunskapsöversikten (se tabell 3). Dessa lästes igenom och färgkodades, samt kategoriserades in i relevanta områden för kunskapsöversikten.

Kartläggningen

För att sammanställa och jämföra artiklarnas innehåll skapade vi två Google-dokument med hjälp av Google drive, så att vi båda kunde nå arbetet och ha tillgång att redigera det från olika platser och tidpunkter. Första dokumentet använde vi som grund för arbetet, där skrev vi all text som skulle vara med i arbetet, vilka artiklar vi läste och vilka som sållades bort, samt kommentarer och tankar som kom upp under arbetets gång. I det andra dokumentet lades övergripande tabeller in där information som stack ut fylldes i (se bilaga 1 & 2).

En av tabellerna valde vi att döpa till yttre faktorer (se bilaga 2) där artikelns titel, upphovsman, publicerings år, vart artikeln kommer ifrån tillsammans med dess syfte och metod nedtecknades. I den andra tabellen som vi valde att döpa till innehålls faktorer (se bilaga 1) hade vi citat från de olika artiklarna eller allmän information som kopierades in i tabellen. Detta tillsammans med sidhänvisningar så att det skulle bli lättare att gå tillbaka till artikeln eller avhandlingen senare.

Medan vi läste artiklarna använde vi oss av ett färgkodningssystem som var indelat i kategorier för att hitta relevant information som kunde kopplas tillbaka till frågeställningarna. Under insamlingens gång utvecklades tabellerna och nya kategorier lades till på grund av att vår första färgkodning behövde utvecklas. Till en början underströk vi in sådant som vi antog skulle passa in i arbetet. Stycken som färgmarkerades hade att göra med högläsning, högläsning i klassrummet, högläsningens påverkan på elever och högläsningsslitteratur. Det som hände när vi läste artiklarna var att vi hittade information vi tyckte var nödvändig men som inte hade någon plats i tabellen. Detta resulterade i att fler kategorier lades till för att kunna besvara våra frågeställningar och bidra till resultatet av kunskapsöversikten. Exempel

på kategorier som tillkom var vad pedagogen gör vid högläsning och vad styrdokumentet säger.

Efter att tabellerna (se bilaga 1 & 2) hade fyllts i med information från alla artiklar försökte vi att hitta sambanden mellan de olika studierna. De aspekter som vi upptäckte var intressant, sammanställdes dels genom nya tabeller eller cirkeldiagram med text eller enbart med text i resultatet. I efterhand kom fler aspekter upp som vi saknade och som talar om vilka studier som tar upp information om språkinlärning vid högläsning och vilka som talar om intresse (se tabell 4).

RESULTAT

Artiklarna som valdes ut

Artiklarnas syfte

Till denna kunskapsöversikt valdes nio artiklar och en avhandling, dessa tio studier presenteras i nedanstående tabell (se tabell 3). Artiklarna i tabell 3 är numrerade för att senare kunna förklara tabellens resultat i text lättare. Därefter kommer kolumner med författarna, sedan originaltiteln på artikeln eller avhandlingen och slutligen kommer artikelns syfte, det vill säga det artikeln undersökte och diskuterade kring. För enkelhetens skull sorterades författarna efter alfabetisk ordning och inte ordningen som de lästes i.

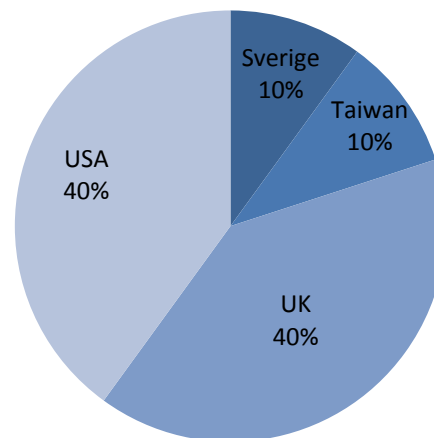
Tabell 3: Artiklarnas syften.

<i>nr</i>	<i>Författare</i>	<i>Artikelns namn</i>	<i>Artikelns syfte</i>
1	Albright & Ariail	Tapping the Potential of Teacher Read-Alouds in Middle Schools.	Att det behövs mer forskning kring hur lärare använder högläsning i sina klassrum
2	Chien, Chen, Ko, Ku & Chan	My-Bookstore: Using Information Technology to Support Children's Classroom Reading.	Att använda sig utav My Bookstore för att uppmuntra elever och intressera de till klassrums läsning och bokrekommendationer
3	Ewald	Läskulturer: lärare, elever och litteraturläsning i grundskolans mellanår.	Avhandlingens huvudsyfte är att belysa betydelsen av läsning av skönlitteratur i skolan
4	Huysman, Kleijnen, Broekhof, & van Dalen	The Library at School: effects on reading attitude and reading frequency.	Påverkar barns inställning till att läsa böcker om det finns ett skolbibliotek i skolan eller utanför
5	Kindle	Vocabulary Development during Read-Alouds: Primary Practices.	Att undersöka de strategier som lärare använder sig av för att utveckla elevers vokabulär när de läser högt
6	Kraemer, McCabe & Sinatra	The Effects of Read-Alouds of Expository Text on First Graders' Listening Comprehension and Book Choice.	Syftet med studien var att se vilka effekter förklarande text (att förklara texten man läste muntligt) har på första klassares hörförståelse och deras bokval
7	Lane & Wright	Maximizing the Effectiveness of Reading Aloud.	Syftet med artikeln var att ta reda på hur man maximerar effekten av högläsning för barn

8	Mraz, Nichols, Caldwell, Beisley, Sargent & Rupley	Improving Oral Reading Fluency through Readers Theatre.	Att påverka läsandets flyt med hjälp av att läsa om samma text flera gånger
9	Peck	Not on the Same Page but Working Together: Lessons From an Award-Winning Urban Elementary School.	Artikeln dokumenterar förändringsprocessen som ledde en grundskola från att vara "marginell" till en av de högsta skolorna i ett stort stadsområde
10	Warner, Crolla, Goodwyn, Hyder & Richards	Reading aloud in high schools: students and teachers across the curriculum.	Syftet med denna studie var att undersöka vad lärare gör och varför vid högläsning

Sammanfattningsvis är näst intill alla artiklarna skrivna på engelska, bortsett från nummer 3, Ewalds avhandling, som är skriven på svenska.

Artiklarna som valdes ut för denna kunskapsöversikt har framförallt publicerats i UK (Storbritannien) eller USA men vissa artiklar var publicerade i Sverige och Taiwan (se Figur 1). Detta gör att åldersgruppen i skolan är annorlunda i jämförelse med Sveriges där man måste börja i skolan vid 7 års ålder, detta i och med Sveriges skolplikt (Skolverket, 2016). I Storbritannien däremot börjar man mellan 5 - 6 års ålder, alltså tidigare. Artiklarna från USA har större likhet i ålder med Sverige på grund av att de börjar i 6 - 7 årsåldern.

Figur 1: Vart kommer artiklarna ifrån?

Vid närmare analys av artiklarna i Tabell 3, går det att se att sju av tio artiklar fokuserar på hur man använder högläsningen genom olika strategier och metoder. Dessa är artiklarna 1, 2, 5, 6, 7, 8 och 10. Utav dessa sju fokuserade majoriteten av strategierna och metoderna på inläring av språket (dessa artiklar är 1, 5, 6, 7, 8 och 10). Den enda studien som fokuserade på påverkandet av intresset genom sin forskningsmetod var artikel nummer 2 som Chien, Chen, Ko, Ku och Chan (2015) skrev.

Vidare tog artiklarna 2, 3 och 8 upp undersökningar som rörde både högläsning och tystläsning. I dessa artiklar har vi fokuserat framförallt på vad som sägs om högläsning och inte på vad de säger om tystläsning i och med att det ska passa vårt syfte.

Endast en artikel (Artikel 4) påvisar andra påverkansfaktorer än de som rör klassrumsmiljön, när det gäller högläsning. Dessa faktorer berör hur tillgången till böcker kan påverka högläsningen i klassrummet, det vill säga tillgången till ett bibliotek och hur det används.

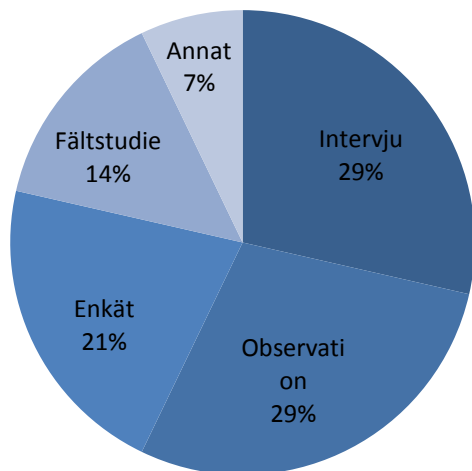
Vidare ställde vi artiklarna emot varandra, återigen i alfabetisk ordning, för att se vilka som hade att göra med de ämnen som vi var intresserade av i denna kunskapsöversikt. De ämnen är; **språkinläring** genom högläsning och hur **intresset** av böcker påverkas av högläsning.

Tabell 4: Artiklarnas innehåll gentemot vårt syfte.

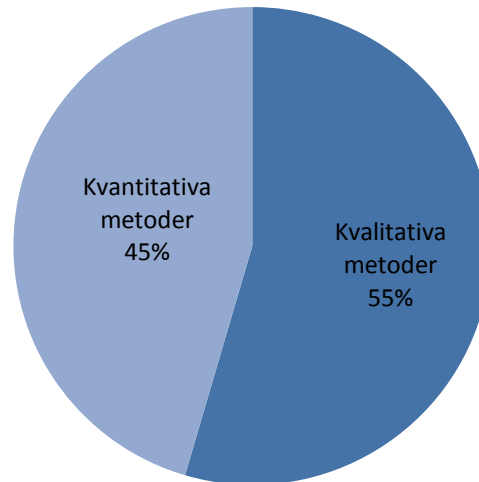
<i>Författare</i>	<i>Språk- inläring</i>	<i>Intresse</i>
<i>Albright & Ariail (2005)</i>	X	X
<i>Chien, Chen, Ko, Ku & Chan (2015)</i>		X
<i>Ewald (2007)</i>	X	
<i>Huysmans, Kleijnen, Broekhof, & van Dalen (2013)</i>		X
<i>Kindle (2009)</i>	X	
<i>Kraemer, McCabe & Sinatra (2012)</i>	X	X
<i>Lane & Wright (2007)</i>	X	
<i>Mraz, Nichols, Caldwell, Beisley, Sargent & Rupley (2013)</i>	X	
<i>Peck (2010)</i>	X	
<i>Warner, Crolla, Goodwyn, Hyder & Richards (2016)</i>	X	

Majoriteten av artiklarna undersökte mer språkinläring än intresset och av dessa var det bara två av artiklarna som hade båda elementen vilka var Kraemer, McCabe och Sinatra (2012) samt Albright och Ariail (2005). Denna tabell säger därför att det finns mer forskning kring inläring av språk när det kommer till högläsning, än när det kommer till påverkandet av intresset för böcker. Det kan bero på att majoriteten av artiklarna talade om olika strategier och metoder som kunde användas vid högläsning för att stärka språkinläringen, som gick att se i Tabell 3.

Artiklarnas metodval

Figur 2: Metodval

Figur 3: Metod

Majoriteten av studiernas metodval var kvalitativa. Bara 10 % skiljer dessa åt med kvalitativa metoder på 55 % och kvantitativ på 45 % av alla artiklarna (se Figur 3). De mest populära metodvalen var intervju och/eller observationer, med båda på 29 % av alla studiernas metodval (se Figur 2). Detta kan bero på att högläsning är en aktivitet som är lättare att forska om, om man upplever den.

Högläsningens påverkan på elevens språkinläring och intresse

I detta avsnitt kommer fokus att ligga på den första frågeställningen:

- Hur möjliggör/förhindrar högläsningen elevernas språkinläring och/eller intresse för böcker?

Oberoende av hur högläsningen används kommer elevernas språkinläring och intresse för böcker att påverkas enligt artiklarna i denna kunskapsöversikt. För det mesta har positiva effekter identifierats av högläsning men det fanns en del saker att ha i åtanke för att det inte ska ge en negativ effekt. Artiklarna berör i sin tur elevernas vokabulär, hörförståelse, talförmåga och avkodning. När det kommer till elevens intresse däremot påverkas detta framför allt av klassrumsmiljön och pedagogens förhållningssätt till högläsningen, men även hur klasskamraternas inställning till böcker påverkar intresset. Allt detta kommer nu att tas upp under detta avsnitt av kunskapsöversikten.

Vokabulär

När det kommer till högläsning finns det några aspekter att ta hänsyn till, en av dessa är att förklara den höglästa texten (Kraemer et al. 2012, s. 171). Författarna beskriver att pedagogens förklaring av texten kan bidra till, och även förbättra, elevernas bakgrunds- och vokabulärförmåga. Det i sin tur ger eleverna möjlighet att bredda sin begrepps-förståelse. De yngre eleverna har inte ett lika brett vokabulär som de äldre, men genom att förklara och ge eleverna verktyg bidrar man som pedagog med större förståelse av innehållet men också för de individuella begreppen som förekommer i högläsningsslitteraturen. En annan aspekt som istället Kreamers et al. (2012, s.174) vill påvisa med sin studie är att om unga barn får återupprepade text uppläst för sig kontinuerligt ger det en större förståelse för innehållet och begreppen. För att öka elevernas vokabulär rekommenderar Kindle (2009, ss. 209-210)

följande fem steg till pedagogen; Att identifiera orden för instruktioner, överväga vad för typ av ordinlärning som behövs, identifiera passande strategier, involvera de nya orden i klassrummet och till slut att ha en plan B om ovanstående inte fungerar.

Hörförståelse och talförmåga

Även om språket och framförallt elevens vokabulär påverkas av högläsning visar Lane och Wright (2007, ss. 668-669) bevis på att högläsning även påverkar elevernas hörförståelse. I och med att elevernas hörförståelse blir utmanad när pedagogen läser en litteratur högt. Elevernas förmåga att känna igen ord förbättras tillsammans med att deras syntaktiska utveckling³ påverkas, allt på grund av att man läser högt för eleverna i sin klass. Mraz, Nichols, Caldwell, Beisley, Sargent och Rupley (2013 s. 164) nämner att när högläsningen blir lyckad påverkar det inte bara elevernas läskunnighet, det påverkar också deras tal då den muntliga läsningen kan speglas senare i deras muntliga tal. Högläsning eller bara läsning, breddar ordval och fraser som elever kan använda för att kommunicera med varandra. Vid högläsning får eleverna höra orden i en kontext och då förstå det som blir uppläst för dem. Träna elevernas hörförståelse tränar man på deras förmåga att lyssna och kommunicera med andra.

Avkodning

Warner, Crolla, Goodwyn, Hyder och Richards (2016, s. 223) nämner i sin studie att avkodning av bokstäver och meningar blir påverkade när man som pedagogen modellerar hur det ser ut att läsa högt. Eleverna vet därför vad som ska förväntas av dem när de själva ska läsa högt eller tyst. Vidare påverkas även elevernas inställning mot böcker och läsning genom högläsning i klassrummet när pedagogen modellerar hur ett sådant tillfälle går till.

Intresset

När det kommer till elevens intresse för böcker nämner Chien et al. (2015, s. 458) i sin forskning att om en elev finner läsning intressant och meningsfullt kommer dennes beteende och attityd möjligtvis bli kopierad av andra klasskompisar. Därefter kan intresset spridas genom hela klassrummet för att skapa en positiv klassrumsmiljö. Även Kraemer et al. (2012, s. 172) och Albright och Ariail (2005, s. 582) nämner i sin forskning att vid högläsning förstärks elevernas motivation, intresse och engagemang. Utan intresse finns ingen motivation, intresset är av stor vikt i de tidiga skolåren för att fånga eleverna och engagera dem i undervisningstillfällena, därför bör pedagoger använda det tidiga intresset hos eleverna.

Högläsningens strategier och metoder

I detta avsnitt kommer fokus ligga på den andra frågeställningen:

- Vilka strategier⁴ och metoder⁵ kan pedagoger använda sig av för att stärka elevers språkinlärning?

För att besvara denna frågeställning har vi valt att fokusera på två artiklars resultat. Dessa artiklar blev Kindle (2009) och Lane och Wright (2007). Artiklarna valdes ut för att de hade tydliga strukturer på strategier och metoder man kan använda vid högläsning. De andra artiklarna var antingen svåra att förstå såsom Kremer et al. (2012), svåra att etablera i undervisningen så som Albright och Ariail (2005) och Warner et al. (2016) eller handlade inte om att stärka språkinlärningen vid högläsning så som Chien et al. (2015).

³ Syntaktisk medvetenhet är ens förmåga att kunna förutse vad som kommer hända i en text men även att kunna dra slutsatser om innehållet.

⁴ Strategier är den direkta lösningen på ett problem som kan uppstå.

⁵ Metod är hur man väljer att arbeta med någonting under en längre period.

Högläsning är mer än bara att läsa en text utan syfte och mål. Kindle (2009, s.209) indikerar att högläsning är lika viktigt som vilket annat moment i skolan. Högläsningen behöver därför samma nivå av planering och förberedelser som alla andra undervisningar för att användas till sin fulla potential, detta för elevernas språkinläring och för att behålla intresset uppe. Läser man bara en bok högt är det inte lika givande och lärorikt som det är om man planerar upp sin läsning och gör mer än att bara läsa. Pedagoger kan även diskutera, förklara eller använda andra metoder eller strategier som kan ge eleverna mer än bara en text som läses högt. Allt detta kommer nu tas upp under detta avsnitt av kunskapsöversikten.

Strategier

Kindle (2009, ss. 205-206) kom fram till nio olika kategorier av strategier som pedagoger använde sig av för att göra högläsningen mer lärorik för lyssnarna, alltså eleverna i detta fall (se tabell 5).

Tabell 5: Kindles 9 strategier

<i>Strategi</i>	<i>Dess betydelse</i>
<i>Questioning</i>	Att fråga texten som lästs
<i>Providing a definition</i>	Att bevisa ett ord eller en fras betydelse
<i>Providing a synonym</i>	Att ge en synonym till oförståeliga ord
<i>Providing examples</i>	Att ge ett exempel för att förklara
<i>Clarifying or correcting students' responses</i>	Att förtydliga eller rätta elevers respons
<i>Extending a student-generated definition</i>	Att utöka en studentgenererad definition
<i>Labeling</i>	Att sätta etiketter
<i>Imagery</i>	Att visuellt illustrera genom bild
<i>Morphemic analysis</i>	Analys av begrepp eller grammatik

Dessa strategier är alla till för att göra högläsningen mer lärorik genom att antingen analysera text, bild eller ord tillsammans med eleverna. I Kindles (2009, s. 209) studie använde pedagogerna dessa strategier vid olika tillfällen till olika böcker, allt berodde på vilken bok de läste och/eller vilken årskurs eleverna befann sig i. Studien kom fram till var att det är viktigt att tänka på att ta upp begrepp och frågor när de förekommer och inte när texten var färdigläst. Detta för att det är viktigt att ta upp intresset när det förekommer. Det blir annars inte lika relevant för eleven och intresset tappas när diskussionen flyttas fram till efter högläsningen var klar (Kindle 2009, ss.204-205).

Metoder

Lane och Wright (2007, s. 670) visade tre metoder som var vanligt att pedagoger i deras studie använde sig av. Dessa metoder var *dialogic reading*, *text talk* och *print referencing*. För att djupare förstå vad dessa metoder innehöll och vad man som pedagog skulle behöva göra kommer dessa metoder att beskrivas mer nedan.

Dialogic reading innehåller tre steg, där första steget var att uppmuntra eleven till att bli en aktiv elev under läsningens gång, andra steget var att ge feedback som gav eleven en möjlighet till ett större ordförråd som kunde anpassas för situationen. Det sista steget, det tredje steget, var att utmana elevens kunskaper och färdigheter genom att ta upp utmanande konversationer till en nivå precis ovanför eleven. För att nå dessa steg i dialogical reading skall man ställa frågor som börjar på W; what, where och why. Detta översatt till svenska blir frågor som börjar med vad, var och varför (Lane & Wright 2007, s. 670).

Text talk är en form av högläsning där man fokuserar på att lära sig vad begrepp och textstycken innebär, man ökar elevens begreppsförståelse och ordförråd. En pedagog börjar undervisningen genom att läsa en utvald text. Därefter engagerar pedagogen eleverna till en diskussion där det ges möjlighet att få en kontext samt att lära eleverna de nya ord som valts ut i texten. Djupinläring av de utvalda orden blir då fokus för undervisningen (Lane & Wright 2007, ss. 670-672). Detta kan även Kindle (2009 s. 209) stärka i sin studie där det nämns att pedagogen bör välja ut begrepp i förväg som grund för undervisningen. För att underlätta för sig själv i sin planering men i första hand är det elevernas valda ord som ska användas. Svårigheterna här är att skapa en korrekt översättning/definition som passar elevens nivå.

Print referencing innebär att eleven skall förstå sig på bokens och textens uppbyggnad såsom form, funktioner och specifika drag. Exempelvis kan pedagogen fråga "Kan du hitta titeln på boken?" och detta ska eleven sedan kunna svara på (Lane & Wright 2007, ss. 672-673).

Att tänka på vid högläsning i klassrummet

I detta avsnitt fokuserar vi på vår sista frågeställning:

- Vad bör pedagoger tänka på vid högläsning för att högläsningstillfället ska kunna bidra till förhöjt intresse för böcker och läsning?

I denna del läggs fokus på pedagogens roll vid högläsning. De aspekter som kommer att beröras är pedagogens förhållningsätt till högläsningsslitteratur, tillgången till böcker och hur mycket man bör högläsa i klassrummet.

Förhållningsätt

Ewald (2007, s. 137) nämner vikten av pedagogens förhållningsätt till litteratur samt dennes litteratursyn, det handlar om pedagogens personliga uppfattningar om *varför* litteratur skall ingå i undervisningen samt hur mycket man ska ägna sig åt det. Andra anledningar som påverkar är pedagogens användande av litteraturbegrepp, d.v.s. definitionen på vad litteratur är och vad undervisningen utgår ifrån. Detta påverkar pedagogens val av *vad* som ska läsas i klassen och därmed vad eleverna skall lyssna på. Om inte eleverna finner detta intressant kan pedagogen tappa deras intresse, likaså om pedagogens förhållningsätt till litteratur är negativ kan eleverna påverkas och ta efter.

Att lärares olika sätt att se på litteratur, läsare och läsning får konsekvenser för undervisningen [...] mellan lärare och elever och i elevernas möte med den litteratur lärarna väljer för klassernas läsningar.

(Ewald 2007, s. 138)

Vad en pedagog väljer för högläsningsslitteratur och dess förhållningsätt till högläsning har därför en påverkan på eleverna intresse.

Tillgången till böcker

Det är vanligt att bibliotekarier står för både elevers och pedagogers val av skönlitteratur, vare sig det är för högläsning eller egen läsning (Ewald 2007, s. 373). Denna faktor behöver tas upp i och med att högläsning är svår att göra utan högläsningsslitteratur och valet av litteratur eller relationen till litteratur är något som påverkar elevernas intresse. Bibliotekarierna är de som står för de flesta av valen av högläsningsslitteratur när det kommer till högläsning i klassrummen. Därför är det viktigt att ta upp vilken påverkan de har på elevernas intresse för böcker. Huysmans, Kleijnen, Broekhof och van Dalen (2013, s. 150) beskriver att när eleverna besöker ett bibliotek är det mer troligt att eleverna kommer ha en positiv relation till böcker och läsning. Däremot visade det sig att om man går till ett bibliotek som är utanför skolans byggnad, såsom ett kommunbibliotek eller liknande, har det ingen påverkan på elevers intresse mot böcker och läsning.

Högläsa mycket eller lite i klassrummet

Huysmans et al. (2013, s. 150) understryker att högläsning i klass har en positiv och negativ effekt. Intresset för böcker var högre för de klasser där det inte lästes allt för ofta i medan det fick en motsatt effekt för de klasser som det lästes för ofta i. Därför är det viktigt att tänka på att ha en balans med högläsning. Bara för att högläsning har många positiva effekter på inläring av språk betyder det inte att om man högläser hela tiden att det ger en positiv effekt på eleverna. För att bestämma hur mycket högläsning som är tillräcklig för klassen nämner Lane och Wright (2007, s. 669) att man behöver överväga vad högläsningsslitteraturen ska bidra med för elevers lärande samt vilka mål man sätter upp för boken. Mot detta säger också Huysmans et al. (2013, s.151) att högläsning inte har en större effekt på intresset i åldrarna 8-12 men i förskole åldrarna hade det en positiv påverkan. Ålder är därför också en faktor att ta hänsyn till vid planering av hur mycket högläsning man ska ha i klassrummet.

Enligt Lane och Wright (2007, s. 668) är de vanligaste hindren för högläsning brist på tid och begränsad tillgång till barnböcker. Kindle (2009, s. 209) däremot påstår att pedagogerna prioriterade mer att läsa klart ett kapitel i tid än att lägga fokus på att öka elevernas ordförråd och förståelse över textens innehåll. Forskningen visade att kortare böcker med fler målade bilder gav pedagogerna mer tid till att utveckla elevernas ordförråd och intresse samt att utveckla passande strategier under läsandet än att ha en tjock bok som har rikligt med text. Peck (2010, s. 396) nämner även i sin forskning att de deltagande pedagogerna upplevde det positivt att inte behöva följa exempelvis läroböcker till punkt och pricka vid högläsning på grund av tidsbristen, utan att de själva fick anpassa boken och textens innehåll till elevernas intresse och behov i sin undervisning.

DISKUSSION

Kritisk granskning av kunskapsöversikten och urval

När det gäller denna kunskapsöversikt har två sökmotorer använts, Primo och Eric (ProQuest). Detta kan ha gjort att urvalet av artiklarna blev begränsat och att det kan finnas fler artiklar om detta ämne på andra sökmotorer. Därför kan det ha påverkat resultatet av denna kunskapsöversikt.

Annat som kan ha påverkat resultatet av denna kunskapsöversikt är att vi höll oss till ett tio årsspänn. Det gjorde därför området tunt men höll det istället relevant. Vi fick därför välja på att aningen ha flera forskningar inom området eller relevanta forskningar till vår nutid. Vidare när det kommer till forskning kring högläsningens påverkan på elevers språkinläring och intresse för böcker behövs därför mer uppdaterad forskning kring ämnet. Med tiden ändras samhället och där med skolan och människorna som befinner sig där.

En annan aspekt att tänka på var begreppsskillnad när översättningen mellan svenska och engelska ord skedde. Först i efterhand kan vi med säkerhet säga att *reading aloud* är när pedagogen läste högt medan *oral reading* är när eleven läste högt. Detta var inget vi var medvetna om förrän efter urvalet hade gjorts. Hade denna information kommit till oss tidigare kunde detta ha påverkat urvalet av artiklar och därmed lett till ännu en begränsning vid letandet av artiklarna.

Vart artiklarna kom ifrån har betydelse för hur resultatet blev, inte bara för denna kunskapsöversikt men också för resultaten från de olika studierna. Detta är för att alla i världen inte har samma sort av skolsystem. När det kommer till det svenska skolsystemet har vi vänt oss till skolverket och deras läroplan för grundskolan, förskoleklass och fritidshemmet 2011 som reviderades 2017 (LGR11, 2017). Skolverkets uppdrag är att ge alla barn och elever en likvärdig utbildning och lärande i en trygg skolmiljö. Kommer man till andra delar av världen kan man bara anta att skolan inte ser exakt likadan ut även om skolan som organisation har samma mål, att utbilda barn till funktionella vuxna i dagens samhälle. Däremot är det svårt att sätta sig in i alla olika skolsystem och förstå sig på dessa, detta var något vi därför inte gjorde. Det vi istället gjorde var att vända oss till när man som barn börjar i skolan i de olika studierna. Detta berättade för oss att skolgången börjar olika för olika länder och därför kunde åldrarna skiljas, i en engelsk årskurs 2 är barnen ett år yngre än i en amerikansk årskurs 2. Det fanns inte mycket svensk forskning kring hur högläsningen kunde påverka elevens språkinläring och intresse för böcker. Detta kan innebära att forskningen blir svår att sätta in i en svensk skolmiljö och behöver anpassas mer än om forskningen grundar sig i ett svenskt skolsystem. Det är skillnader mellan en svensk skola och en skola från ett annat land vare sig skillnaden är stor eller liten. Pedagoger i Sverige skulle kanske känna att det är lättare att uppdatera sig inom vetenskaplig forskning om den var närmare deras profession.

Vidare kan en annan aspekt att kritisera vara det faktum att vi hade ett annat syfte från början. Det kan ha varit svårt att försöka se på artiklarna med nya ögon och därmed påverkat resultatet och analysen på det viset.

När vi tittade på artiklarnas syften gick det att se att majoriteten fokuserade på hur man använder högläsningen genom olika strategier och metoder. Varför det är så kan vi koppla till våra upplevelser från VFU (verksamhetsförlagd utbildning). Pedagoger vi har mött söker sig oftare till praktiska, konkreta lösningar än teorier när det kommer till forskning kring

pedagogik. Om detta är något som vanligt förekommer i skolan kan man tänka sig att det är en viss efterfrågan av dessa sorters artiklar som kan ge pedagogen det den vill ha. Detta kan därför förklara varför urvalet såg ut som det gjorde. Något som däremot var förvånande var att utav dessa artiklar kring strategier och metoder var majoriteten till för att berätta hur man skulle göra för att stärka den språkliga inläringen. Inläring i sig är vad en utbildning ska erbjuda men som vi senare upptäckte går inläring och intresse hand i hand.

Vidare när det kommer till vilka metodval som de olika artiklarna använde sig av gick det att se att de vanligaste metoderna var intervjuer och observationer. Detta kan bero på att när det kommer till högläsning är det lättare att förstå det om man ser eller hör det. När det kommer till språkinläring vid högläsning är det lättast att se dess påverkan om man vänder sig direkt till subjektet i fråga, det vill säga eleven eller pedagogen (Eriksson Barajas, Forsberg & Wengström 2013, s. 125) Det vi däremot gjorde i denna kunskapsöversikt var att titta extra mycket på pedagogens roll vid högläsning, vad man som pedagog kunde göra för att påverka elevens språkinläring och intresse för böcker.

Resultatdiskussion och praktiska konsekvenser

Språkinläring vid högläsning

I följande diskussion diskuteras de frågeställningar som framför allt hade att göra med elevers språkinläring vid högläsning i klassrummet. Genom egna erfarenheter har vi märkt att högläsning är mer av ett tillfälle som ska bli gjort istället för ett tillfälle som kan utnyttjas för språkinläring. Det som kunskapsöversikten visar är att pedagoger som har en väl utförd planering med tydliga mål och syften med högläsningen påverkar elevers språkinläring. Olika strategier och metoder kommer också att presenteras för hur man kan göra högläsningen mer givande för språkinläringen hos elever.

Under våra VFU tillfällen lade vi märket till att pedagogerna lätt kunde se över högläsningstillfällena och därmed bara läsa boken utan att egentligen ha ett mål med vad boken ska kunna bidra med till elevernas lärande. Det ska finnas en tanke bakom varför boken valdes ut och vad den kan bidra med för undervisningen. Med denna inställning hos pedagogerna får eleverna en viss språkinläring, dock inte till sin fulla potential. För att möjliggöra en utveckling hos eleverna i språkinläring gäller det att planera användandet av högläsningssliteraturen där syfte och mål tas upp. Med en tydlig planering där mål och syfte tas upp ges eleverna en chans till att förbättra, utveckla och/eller förstärka sin språkinläring. Skulle ett högläsningstillfälle inte ha en tydlig planering kan detta leda till att eleven inte utvecklas i samma grad i sin språkinläring som den hade gjort med en tydlig planering från pedagogen.

Med en planering att titta tillbaka till kan pedagogen se över vad som behöver förbättras till nästa högläsningstillfälle. Pedagogen kan även se vad som gjorts och inte, med en planering ges det även möjlighet för pedagogen att utvecklas i sitt lärande gentemot eleverna. När man planerar gäller det att också ha en plan B om inte högläsningstillfället blir som planerat. Det betyder att om de mål man har satt upp inte uppnådes, ska inte målen ignoreras (Kindle 2009, ss. 209-210). Kindle (2009, s.209) nämner vikten av att se högläsningen som ett lika viktigt moment i skolan som de andra momenten i undervisningarna. Det är därför bra att tänka på att inte se högläsning som ett moment som är utanför lektionsplaneringen.

När det kommer till högläsningstunden i klassrummet behöver man som pedagog tänka på vad som passar elevgruppen. Därför bör man tänka på exempelvis vilken årskurs de går i, hur

stor elevgruppen är och hur klassrumsmiljön ser ut (Huysmans et al. 2013, s.151). Vidare bör man även tänka på vilka erfarenheter och förväntningar eleverna sedan innan har haft vid högläsning för att göra det till en så bra läsupplevelse som möjligt. Vet man vart elevernas förkunskaper ligger kan man utifrån det utveckla och stärka språkinläringen hos eleverna.

Ett förhinder artiklarna tog upp var bristen på tid, att diskutera och förklara valdes bort i och med tidsbristen (Lane & Wright 2007, s. 668), men detta kan också bero på behovet av att läsa varje kapitel ordagrant (Kindle 2009, s. 209). Att hoppa över eller stanna upp kommer därför inte på frågan för att det tar på tiden man har för att läsa men Peck (2010, s. 396) nämner att man inte behöver följa läroböcker eller högläsningsslitteratur fullt ut och ändå få en god läsupplevelse. Det man som pedagog bör överväga är om den högläsningsslitteraturen man har valt behöver läsas till i kronologisk ordning. Går det att läsa ett kapitel och återberätta ett annat? Kan man läsa en del och gestalta resten? Med en planering kan det också bidra till en viss trygghet för pedagogen när den ska högläsa för eleverna. Det kan ge mer kontroll och struktur på högläsningen och därför möjligtvis kommer pedagogen inte känna lika stor tidsbrist som om den inte hade haft en planering. Det handlar om att se möjligheter med högläsningen, att den är en del av svenska ämnet och inte bara ett moment som ska bli gjort. Genom att integrera högläsningstillfällena mer med svenska ämnet och därmed utnyttja språkinläringen som tillkommer vid högläsning kan man se de som två aspekter som samarbetar istället för två olika moment som är separata från varandra. Pedagogens arbetsuppgift är att utbilda sina elever till deras fulla potential och därför också utveckla deras språkliga kunskaper. Genom högläsning finns det möjlighet att utbilda eleverna i språk, detta om pedagogen använder högläsningstillfället på ett lämpligt sätt, exempelvis genom att använda sig utav Kindles (2009, ss. 205-206) nio strategier eller Lane och Wrights (2007, s. 670) tre metoder under högläsningen.

Kindle (2009, ss. 205-206) nämner nio strategier för att öka språkinlärningsprocessen hos eleven vid högläsning. Dessa strategier kan vara ett hjälpmedel för pedagoger som inte är vana att jobba med högläsningsslitteratur i klassrummet, mer än bara att läsa texten högt. Det kan även möjliggöra för pedagoger att förbättra sin högläsning om de använder sig av dessa strategier. En svårighet som kan dyka upp för de pedagoger som är vana vid att bara läsa en text högt kan vara att stanna upp mitt i texten för att använda dessa strategier, speciellt eftersom Kindle (2009, ss. 204-205) anser att man bör ta upp detta när det är relevant och inte efteråt. Även Creamer et al. (2012, s.171) rekommenderar att man ska förklara den höglästa texten för eleverna, genom att antingen ge eleverna mer bakgrundsförståelse eller begreppsförklaringar för texten. En bra idé är att prova en strategi i taget och därmed se vilken strategi som känns mest bekväm för sig själv och för elevgruppen. Ett ämne vi diskuterat innan är att det är viktigt med att planera sin högläsning, därför är ytterligare en idé att förbereda begrepp sedan innan som kan vara främmande för eleven så att man är redo när väl det stycket kommer vid högläsningstillfället (Kindle 2009, s. 209 och Lane & Wright 2007, s. 670-672). Däremot bör man tänka på något som både Lane och Wright (2007, ss.670-672) och Kindle (2009 s. 209) understryker och det är vikten av att ge en korrekt definition av begrepp som samtidigt stämmer överens med elevernas nivå. Det gäller att hela tiden utgå från eleven och kunna lägga sitt eget pedagogiska förhållningssätt åt sidan.

Warner et al. (2016, s. 223) nämner att under tiden pedagogen högläser modellerar denna för eleverna hur det ser ut att läsa, det kan därför ge eleven en förebild över hur det ska se ut när man läser. Beroende på hur pedagogen utnyttjar högläsningsslitteraturen kan elevens intresse för böcker och läsning påverkas positivt. Det kan däremot också ge en motsatt effekt om pedagogen är för petig över hur eleverna läser sedan själva. Är det så att eleverna inte läser på

samma sätt som pedagogen kan det hämma barnet och i värsta fall skrämman det till att inte vara självsäker nog att läsa högt i framtiden då denne inte utgick från pedagogens förväntningar.

Att ha en öppen läsmiljö där man kan diskutera boken som läses högt ger eleverna en chans att uttala sig muntligt vilket också är en viktig del av språkutvecklingen. Genom att ha en trygg miljö där det är okej att uttrycka sig och sina tankar kan eleverna träna sig på att uttrycka sig på ett sätt som gör de förstådda och kunna sätta ord på sina tankegångar. När en elev lär sig nya ord, fraser eller meningsuppbyggnader är det mycket troligt att dennes klasskamrater också påverkas. Det talade språket påverkas ofta positivt av detta och med spridningen i klassrummet så kan eleverna kommunicera på ett lämpligt sätt (Mraz et al. 2013 s. 164).

Intresse för böcker vid högläsning

I följande diskussion diskuteras de frågeställningar som framförallt hade att göra med elevers intresse för böcker vid högläsning i klassrummet att göra. Det som kommer diskuteras är hur läsmiljön förhåller sig i klassrummet och hur klassens relation till biblioteket ser ut då elevernas och pedagogens bokval påverkades av tillgången till böcker.

Klassrumsmiljön har en stor påverkan på eleverna och därmed läsmiljön. Vad en pedagog gör under högläsningstillfället och hur delaktiga eleverna är under denna stund påverkar deras intresse för böcker. För att behålla intresset uppe anser Kindle (2009, ss. 204-205) och Kraemer et al. (2012, s. 172) att man bör ta upp diskussion och frågor under högläsningstillfallets gång för att ge eleverna en större förståelse för texten när det händer och inte efteråt. Det handlar inte bara om att göra detta för att bygga förståelse, det handlar också om att fånga intresset när det uppstår. Vi tror att genom att sprida en god läsoplevelse och skapa en klassrumsmiljö där läsning är något intressant, motiverande och lärorikt genom öppen kommunikation kan ge positiva effekter. Med en öppen läsmiljö där frågor och diskussion förekommer men också kommunikationen med klassen om hur man kan ha en bättre lästund påverkar intresset starkt. En elev frågar inte frågor för sakens skull, den frågar för att den visar intresse för innehållet och vill lära sig mer. Om en elev sitter still och är tyst under högläsningstillfället betyder det inte alltid att denne är intresserad, för allt vi vet kan den vara vart som helst i sitt huvud. Frågor och funderingar däremot visar på att eleven lyssnat under högläsningstillfället och vill veta mer.

En positiv sak är att elever lätt smittar av sig på varandra när det kommer till intresse, detta gäller också intresse för böcker vid högläsning. Har en elev en positiv syn till läsning är det en stor chans att resten av klassen påverkas positivt och följer dess exempel. Däremot fungerar det åt andra hållet också, om en elev är negativt inställd till högläsning kan detta ha en motsatt effekt (Chien et al. 2015, s.458). Det är därför viktigt att tänka på detta i praktiken som pedagog. Om man läser för en klass och märker att en eller flera av eleverna är negativt inställda till högläsning kan det vara värt att ta reda på varför för att försöka vända det till en positiv inställning. Ännu värre blir det när pedagogen som högläser avbryter läsningen för att säga till en elev att sluta störa. Då uppmärksammar pedagogen de andra eleverna till att det finns andra alternativ att lägga fokus på än högläsningen, när de andra eleverna kanske inte ens hade tänkt tanken först.

Däremot om vi fortsätter på den här tanken om att göra annat under högläsning är det viktigt att tänka på vart gränsen går när "något annat" blir ett störmoment för resten av klassen. Detta beror framförallt på pedagogens förhållningssätt samt dess förväntan av vad eleverna ska och

inte ska göra i en högläsningssituation. Det kan innebära att eleverna förväntas sitta stilla, vara tysta och lyssna på högläsningsslitteraturen men det kan också betyda att man har en mer aktiv lässtund där eleverna får vara involverade i den pågående läsningen. Ewald (2007, s 137) tar upp i sin studie, vikten av att pedagogens personliga förhållningssätt inte ska påverka elevernas läsmiljö. Det kan vara en svårighet att sätta sitt förhållningssätt åt sidan då den har en påverkan på ens undervisningsstil, men det är en faktor man bör ha i åtanke som pedagog. Det kan därför vara relevant att fråga sig själv om det man gör i klassrummet är för eleverna eller för en själv som pedagog.

Om man försöker hitta hur en pedagog väljer högläsningsslitteratur är det många som vänder sig till biblioteket för att be om passande rekommendationer. Detta i sig är inte förvånande då bibliotek som organisation kretsar kring böcker. Huysmans et al. (2013, s.150) nämnde att skolbibliotek hade en positiv effekt på elevernas intresse av böcker och läsning men däremot hade stadsbibliotek ingen påverkan. Vår tanke är att det kan handla om att pedagogen ska ha en god relation till bibliotekarien/bibliotekarierna för att det senare kan påverka elevens intresse av böcker. Detta är något som förvånade oss då man kan tänka sig att det inte spelar någon större roll vart ett bibliotek ligger, men tillgängligheten och möjligtvis relationen med bibliotekarien är viktig för att ge en positiv effekt på elevernas intresse för böcker. Däremot stämmer detta mer överens med om bokrekommendationer var bra så att man känner att man vill få en ny rekommendation.

Förslag till vidare forskning

Efter denna kunskapsöversikt var det ett par områden inom högläsning som vi anser bör utvecklas. Detta betyder inte att det inte finns något alls om ämnet utan att det är tunt på studier. När vi kom fram till dessa aspekter utgick vi ifrån de studier vi har läst för denna kunskapsöversikt. Det innebär att vi utgick från alla artiklar, avhandlingar och sammanfattningar som vi har läst, både de som vi har tagit med och inte. Det kan vara så att studier som kan ha varit relevanta för de vidare forskningsområden vi snart kommer att presentera kan ha sällats bort för att exempelvis sammanfattningarna inte har gett en rättvis bild av studien. Med detta i åtanke så kommer vi nu presentera några områden som kan behöva vidare forskning.

Det är viktigt att uppdatera sig, speciellt med all teknologi som är en vardag i dagens samhälle. Näst intill ingen av artiklarna i denna kunskapsöversikt talade om att använda sig av andra medium vid högläsningstillfällena. Det vi menar med andra medium i detta fall är exempelvis e-bok, ljudbok och talbok eller att använda sig av estetiska lärprocesser. Detta är ett område som kan utvecklas vidare inom forskningen på hur man kan tillämpa det i sin undervisning.

Forskningen visar mycket på vad man som pedagog bör göra under ett högläsningstillfälle men det fanns brister på vad pedagogen skulle kunna göra innan och efter med eleverna. Artiklarna tog upp mycket om att planera högläsningen med ett syfte och mål men det vi vill se mer av är de element som kan stärka språkinläringen, inte bara under högläsningens gång utan också innan och efter. Här tänker vi oss att man kan använda sig av estetiska lärprocesser, vilket också var något som inte togs upp alls när det kommer till högläsning i klassrummet. Vi vill se mer forskning på hur man kan använda eleverna innan, under och efter högläsningen. Har deras delaktighet en påverkan på deras språkinläring och intresse? Hur mycket ligger det hos pedagogen och hos eleven?

Forskningsområdet kring högläsning och dess effekt på intresse hos elever för böcker och läsning är minimalt och därför finns det en brist som borde utvecklas. Det går åt mycket fokus på vad eleverna ska lära sig i skolan men inte mycket till intresset, fastän det är en viktig byggsten för att eleven ska vilja lära sig inom ett ämne. Kreamer et al. (2012, s. 172) och Albright och Ariail (2005, s. 582) är de enda av forskarna som tar upp att intresset påverkar motivationen och motivationen i sin tur påverkar lärandet. Vi vill därför påstå att språkinläring och intresse går hand i hand när det kommer till högläsning. Att det finns mycket forskning kring inläring av språk gör att det finns en obalans mellan de två. Mer forskning om högläsningens påverkan på intresse behövs.

Ett annat område som borde utforskas mer är val av litteratur vid högläsning. Det vi fick reda på i denna kunskapsöversikt var att man som pedagog vänder sig direkt till biblioteket. Även om bibliotekarierna har utbildning kring litteratur så finns det ingen direkt bakgrund till varför en bok väljs ut. Vad för faktorer ska uppfyllas när det kommer till en bra högläsningsslitteratur? Eller är det så att pedagogen har en tanke med vald högläsningsslitteratur som inte kommer fram i forskningen? Detta är frågor som forskningen brister i att ta upp mer kring.

REFERENSER

- Albright, L., & Ariail, M., (2005). Tapping the Potential of Teacher Read-Alouds in Middle Schools. *Journal of Adolescent and Adult Literacy*, Vol. 48 (7), pp.582-591
- Boglund, A., & Nordenstam, A., (2015). *Från fabler till manga. 1, Litteraturhistoriska och didaktiska perspektiv på barnlitteratur*. 1. uppl. Malmö: Gleerups utbildning
- Chien, T., Chen, Z., Ko, H., Ku, Y., & Chan, T., (2015). My-Bookstore: Using Information Technology to Support Children's Classroom Reading. *Journal of Educational Computing Research*, Vol.52 (4), pp.455-474
- Eriksson Barajas, K., Forsberg, C., & Wengström, Y., (2013). *Systematiska litteraturstudier i utbildningsvetenskap: vägledning vid examensarbeten och vetenskapliga artiklar*. 1. utg. Stockholm: Natur & Kultur
- Ewald, A., (2007). *Läskulturer: lärare, elever och litteraturläsning i grundskolans mellanår*. Diss. Lund: Lunds universitet. Tillgänglig på Internet:
<http://dspace.mah.se/bitstream/handle/2043/4095/Ewald%2520Avhandling%2520MUEP.pdf?sequence=1> [2017-12-07]
- Fox, M., (2010). *Läsa högt: en bok om högläsningens förtrollande verkan*. 1. svenska pocket uppl. Ystad: Kabusa böcker
- Huysmans, F., Kleijnen, E., Broekhof, K., & van Dalen, T. (2013). The Library at School: effects on reading attitude and reading frequency. *Performance Measurement and Metrics*, Vol. 14 (2), pp.142-156
- Kindle, K., (2009). Vocabulary Development during Read-Alouds: Primary Practices. *Reading Teacher*, Vol. 63 (3), pp.202-211
- Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (Reviderad 2017)* [Elektronisk resurs]. Skolverket tillgänglig på Internet:
<http://www.skolverket.se/publikationer?id=3813> [2017-12-07]
- Kraemer, L., McCabe, P., & Sinatra, R., (2012). The Effects of Read-Alouds of Expository Text on First Graders' Listening Comprehension and Book Choice. *Literacy Research and Instruction*; Coral Gables. Vol. 51, Iss. 2
- Körling, A. M., (2012). *Den meningsfulla högläsningen*. 1. uppl. Stockholm: Natur & kultur
- Lane, H., & Wright, T., (2007). Maximizing the Effectiveness of Reading Aloud. *Reading Teacher*, Vol. 60 (7), pp.668-675
- Mraz, M., Nichols, W., Caldwell, S., Beisley, R., Sargent, S., & Rupley, W., (2013). Improving Oral Reading Fluency through Readers Theatre. *Reading Horizons*, Vol. 52 (2), pp.163-180
- Peck, S., (2010). Not on the Same Page but Working Together: Lessons From an Award-Winning Urban Elementary School. *Reading Teacher*, Vol. 63 (5), pp.394-403

Skolplikt och rätt till utbildning (2016). Skolverket tillgänglig på Internet:
<https://www.skolverket.se/regelverk/juridisk-vagledning/skolplikt-och-ratt-till-utbildning-1.126411> [2017-12-14]

Warner, L., Crolla, C., Goodwyn, A., Hyder, E., & Richards, B., (2016). Reading aloud in high schools: students and teachers across the curriculum. *Educational Review*, Vol. 68 (2), pp.1-17

BILAGOR

Bilaga 1

Innehållsfaktorer						
Artikel och författare	Högläsning överlag	Undervisningen och högläsning	Psykologi och högläsning	Barnet och högläsning	Pedagogen och högläsning	Böcker

Bilaga 2

Yttre faktorer					
Artikel	Författare	Årtal	Land	Kvalitativ/ Kvantitativ	Metod

HÖGSKOLAN I BORÅS

Besöksadress: Allégatan 1 · Postadress: 501 90 Borås · Tfn: 033-435 40 00 · E-post: registrator@hb.se · Webb: www.hb.se